

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry • marraskuu 11/1988

SYKSY

Kirjoittanut: Vieno Hyttinen

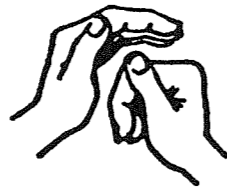
Tuuli vinkuu, vonkuu
puita tuudittaa.
Kuivat oksat, lehdet riipii
maahan pudottaa.

Ruskan värit loistaa
punaisena, keltaisena, ruskeana
kunnes harmaus, pimeys yllättää.
Ruskan värit katoaa.

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry
marraskuu N:o 11/1988

Lehti ilmestyy 11 kertaa vuodessa
isokirjoituksella ja
pistekirjoituksella.
14. vuosikerta

JULKAISIJA

Suomen Kuurosokeat ry
Mäkelänkatu 50
00510 Helsinki

Puhelin: 90-77041 (vaihe)
Tekstipuhelin: 90-7704 355

Pankki: KOP Keski-Töölö,
Helsinki 101210-168221

PÄÄTOIMITTAJA

Heli Reinikainen

TOIMITUS, TILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET

Suomen Kuurosokeat ry
Mäkelänkatu 50
00510 Helsinki
Puhelin: 90-7704 213

TILAUSHINTA

Kuurosokeille lehti on maksuton.
Muut: 110 mk 12 kk

PAINOPAikka

Vammalan Kirjapaino Oy
38200 Vammala

SISÄLLYS

Eräs tapaaminen	3
Tunsitko Marian?	5
Maria Siirtosen runoja	6
Lukijalta: — Muistelmia kuurosokeiden pohjoismaiselta kulttuuriviikolta osa 3	7
Syke	9
NAK:in palsta: — Irlantilainen seikkailu osa 2 .	11
Joululahjavihjeitä	14
Lauletaan: — Ossi Rajalan runo	15
Takasivu: — Vieno Hyttisen runo »Syksy»	

LUKIJAN KIRJOITUKSET

Lähetä kirjoituksesi mukana tiedot:

1. koko nimesi (etunimet ja sukunimi)
2. syntymäaika
3. sosiaaliturvatunnus
4. tarkka osoite
5. pankkiyhteys

Postituspäivät:

15. 11.
15. 12.

ERÄS TAPAAMINEN

Kirjoittanut Seija Troyano

Olin palaamassa kotiin
koulutuspäiviltä.
Matkustin junalla.
Matkaseurana oli pari
tulkkiopasta ja kuurosokeaa.
Keskustelimme paljon viittomalla.

Samassa vaunu-osastossa
matkusti pieni, valkotukkainen
tyttö.

Tytön pitkät hiukset olivat
veikeästi letillä niskassa.

Tyttö käveli käytävällä
edestakaisin
ja katseli uteliaana
viittomistamme.
Mekin katsoimme hymyillen tyttöä.

Tulkit Anja ja Kirsti alkoivat
jutella tytön kanssa.

Tyttö kertoi olevansa KATA
ja neljä vuotta vanha
— neljä sormea nousi samalla
pystyyn.

Kata oli matkalla mummolaan
äitinsä kanssa.

Kata ihmetteli,
miksi pitää »tehdä noin» (viittoa)?
Tulkit kertoivat,
että toiset ihmiset, kuten Seijakin,
eivät kuule hyvin.
Silloin voi viittoa.

Kata kuunteli silmät pyöreinä
ja hävisi välillä äitinsä luokse.
Pian hän kuitenkin ilmestyi
takaisin.

Kirsti ja Anja kysyivät,
haluaako Katakkin pikkuisen viittoa
... näin... kukka... lamppu...
lintu... perhonen... kissa... hiiri.
Kata viitto perässä,
halusi näyttää ihan itse...
...kukka...

Viittominen tuntui Katasta kivalta.
Kasvot olivat hymyssä
ja kieli keskellä suuta.

jatkuu seuraavalla sivulla

Kata halusi tulla Kirstin syliin. Hän ihmetteli, miksi yhdellä meistä on »tuollainen keppi» (valkoinen keppi)? Kerroimme Katalle.

Kata kertoi pienestä koirasta, jonka silmät »olivat menneet ihan puhki» . . . koiralle piti sanoa, että »mene tuonne päin».

Kata jutteli paljon.

Anja kysyi, osaako Katalaulun: »Maailmassa on monta, on ihmeellistä asiaa. Se hämmästyttää, kummastuttaa pientä kulkijaa. . . »

Kata oli joskus kuullut sen.

Anja jutteli, että tässäkin junassa näkee uusia ja ihmeellisiä asioita, vai kuinka?

Kata nyökkäsi ja katsoi meitä.

Anja sanoi, että muista joskus tätä junamatkaa ja meitä. . . ja näitä kukkia. . . kissaa. . . perhosta. . .

kun kuulet taas tämän laulun.

Juna pysähtyi Jyväskylässä. Anja ja matkatoverimme jäivät siellä pois. Jatkoimme Kirstin kanssa Pieksämäelle.

Hetken kuluttua pieni Kata oli jälleen vieressämme.

Nyt hän halusi minun syliini istumaan.

Otin tytön vastaan.

Hän katsoi minua silmiin ja yhtäkkiä kietoi kätensä lujasti ympärilleni ja painoi päänsä rintaani vasten.

Olin sanaton;

Katan tunteenosoitus tuli aivan yllättäen.

Kirsti pyyhki silmäkulmaansa.

Ymmärsin, että hetki oli upea, ainutlaatuinen.

Minäkin tulen varmasti kauan muistamaan Katan, pienen nelivuotiaan.

Todellakin — maailmassa monta on ihmeellistä asiaa. . .

Seija tapasi KATA-tytön junassa. Kata oli 4 vuotta vanha. Yhdessä he opettelivat viittomia: lintu . . . kukka . . . lamppu . . . Hetken kuluttua KATA istui Seijan sylissä — ja kietoi pienet kätensä Seijan ympärille.

Lintupiirros: Maija Karma 1974

TUNSIKKO MARIAN?

?

Kirjoittanut: Lasse Hannula

Maria Siirtonen oli kuurosokea ja liikuntavammainen. Hän harrasti runojen kirjoittamista.

Maria asui vanhempiensa kanssa Kiukaisten Paneliassa. Hän oli syntynyt 1919 ja kuoli 1972.

Ainakin Sokeain Airut ja Kajastus julkaisivat joitakin Marian runoja.

Raimo Tanskanen sävelsi 2 Marian runoa.

Ne on Musiikki-Fazer julkaissut vuonna 1975.

Nämä laulut on radion kamarikuoro laulanut ns. perusnauhalle Harald Anderssenin johdolla.

Sokeain sekakuoro, Kontrapunkti, teki kasetin muutama vuosi sitten Marjut Hannulan johdolla. Siinäkin laulut ovat mukana.

Raimo Tanskanen on näkövammainen musiikinopettaja Pomarkussa. Hän kertoi, että Maria lähetti runonsa hänelle ja pyysi säveltämään ne.

Raimo ei ollut harrastanut sävellystä, vaikka musiikkimies muuten olikin.

Hän alkoi kuitenkin säveltää Marian runoja ja niin laulut syntyivät.

Siitä sai alkunsa säveltäminen, joka jatkuu yhä.

Sen verran Mariasta vielä tiedän, että hän osasi pistekirjoitusta ja oli joidenkin kanssa kirjeenvaihdossa.

»Kolme suvilaulua» on nimenä nuottijulkaisulla, johon kuuluvat Marian runot »Tuoksuvat kielot» ja »Illan tuuli». Kolmas laulu on Raimon säveltämä ja Lauri Pohjanpään kirjoittama runo »Juhannusyö».

Jos Sinä tiedät jotain Maria Siirtosesta, niin kirjoittaisitko minulle ja kertoisit mitä tiedät.

Osoitteeni on Lasse Hannula Eurantie 23 27510 Eura

Seuraavalla sivulla on Marian runot.

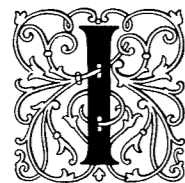

TUOKSUVAT KIELOT

Maria Siirtonen

Tuoksuvat kielot rannalla Vanajaveen
Keinuvat kellot tulessa hiljalleen
Sointuja niiden korvilla kuulla ei voi
Sielumme korviin suloimmat sävelet soi

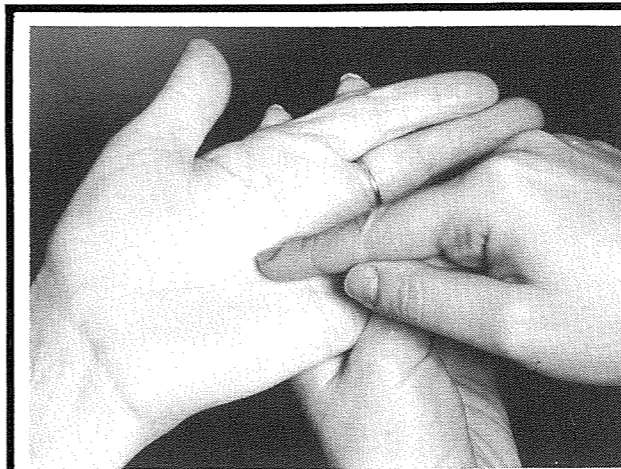
Laulavat laineet virrassa Vanajaveen
Helkkyvät kielet hopeakanteleen
Enkelten laulu taivaassa sulompi lie
sinne kun kerran päättyvi sieluni tie

ILLAN TUULI

Maria Siirtonen

Kun illan tuuli hiljaa soi
ja puita tuudittaa
niin vienot soinnut kuulla voi
kuin kannel sointuaa
Nuo soinnut kuulen sielussain
Ne mulle lohdun tuo
Mä illan tuulta kaipaen ain
mi tyynen rauhan luo

LUKIJALTA

● MUISTELMIA KUUROSOKEIDEN POHJOISMAISELTA KULTTUURIVIIKOLTA

Jatkuu numerosta 10/1988
Kirjoittanut: Hilikka Kasurinen

Kävimme katselemassa
muovimäkeä.

Se on saanut nimensä Matti
● ykäsen mukaan.

Kyllä ne mäet ovat korkeita!
Oikein meitä huimasi, kun
katselimme ylös.

Kyllä meidän Matilla on kova pää,
kun uskaltaa niistä hypätä.
Minä lensin pepulleni niitä mäkiä
katsellessani!

Samaan aikaan oli Jyväskylän Messut

Osa kuurosokeista lähti messuille.
Messuilla oli paljon nähtävää.
Kaikkeaa emme ehtineet katsoa.
Aika ei riittänyt. Bussi odotti.

Tullessani bussiin kyselivät toiset
mitä olin ostanut messuilta.
Sanoin: »Metrin pätkän lakritsia.»
»Ja Batmanin auton.»

Näytin kuvaa, missä istuin ratissa.
Kyllä nauroivat.
Lupasin liittää (lentää)
seinien ja talojen läpi.
Sen he varmaan uskoivat —
Batmanin auto kun ei mene
koskaan rikki eikä hajoa.

Tanssimme kansantanhujakin

Nyt tiedämme,
miltä tuntuu tanssia
kansantanhuja.
Ne ovat vanhoja suomalaisia
piiritansseja.
Opimme niitä liikuntatunnilla.

Läksiäisjuhlat olivat perjantai-
iltana.

Keittiön henkilökunta,
Marja-Leena Saarinen ja
Arto Kaartti olivat pukeutuneet
kansallispukeihin.
Ne olivat hyvin kauniit.

Marja-Leena ja Arto veivät
jokaisen kuurosokean sekä
opastulkin pöytään iltapalalle.

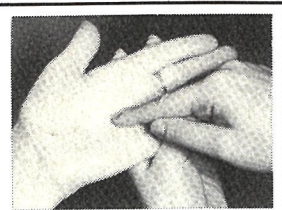
Iltajuhla jatkui voimistelusalissa.
Siellä jokainen esitti ohjelmaa
omasta maastaan.

Henkilökunta esitti
suomalaisia kansantanhuja.

Oli kilpailuja, leikki-esityksiä,
puheita ja kiitospuheita.

Minulla oli 2 juomalasi-temppea.
Lauloin myöhemmin ruotsiksi,
saksaksi ja englanniksi
vanhasta nuoruuden muistista.

jatkuu seuraavalla sivulla

LUKIJALTA

Terveiset ja kiitokset yhdistykselle

Pohjoismaiset vieraat lähettivät mukanani terveiset ja kiitokset Suomen Kuurosokeat ry:lle hyvin suunnitellusta ja hauskasta kulttuuriviikosta. Samalla toivotettiin hyvää jatkoa.

Tuliaislahjat ojennettiin kauttani meneviksi Suomen Kuurosokeat ry:lle.

Muistolahjoja oli kaksi:

- 1) Kaunis, pieni, kuvioitu seinälautanen. Sen antoi Jarle Standal Norjasta.
- 2) Hauska vanhanajan neidon lierihattu. Se on keramiikka-(savi) työ. Sen ojensi Mai-Britt Ohlsson Ruotsista. Hänellä on siellä oma keramiikka-paja. Hän oli itse tehnyt tämän lahjan.

Kiitokset lähetettiin myös lastenkeskuksen henkilökunnalle sekä niille muille, jotka olivat yhteistyössä.

Olisi kiva saada oma sanakirja-vihkonen

Jokaisen maan kuurosokeat keskustelivat omalla kielellään ja viittomakielellä sekä sormittamisella. Tulkit käänsivät, mitä ei ymmärretty tai osattu.

Tulkkeja tarvittiinkin keskustelussa. Minä sain pistää kaikkeni, että sain heidät ymmärtämään tarkoitukseni. Käytin eleitä, liikkeitä, viitoitettua suomenkieltä. Mutta kyllä se tehosikin. Hyvin.

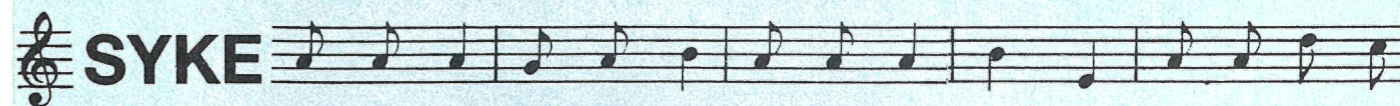
Paljon Suomen kuurosokeat ymmärsivät heitä ja pohjoismaalaiset meitä.

Joku ruotsalainen tulkki puhui ja ymmärsi suomea. Siitä oli apua norjalaisille ja tanskalaisille tulkeille.

Suunnitelmissani on ideana saada ryhmä kokoon ja alkaa opiskelemaan pohjoismaalaisia viitoitettuja merkkejä sekä aakkosia. Jos vain innostuneita löytyy.

Olisi kivaa ja tarpeen tullen hyödyksi tehdä oma sanakirja-vihkonen. Jospa tämä idea saataisiin joskus toteutumaan!

HILKAN MUISTELMIA ON JULKAISTU NUMEROISSA 9—11/1988.

Toimittanut: Satu Muhonen

MEKAANISTA MUSIIKKIA

Kartanomaisen komea, vaalea rakennus seisoo ylväänä lehtipuiden keskellä. Mekaanisen musiikin museon perustaja toivotti pihamaalla ryhmämme tervetulleeksi ja ohjasi meidät sisään pyhäkköön (rakas paikka).

○ ○ ○

Kun astuimme sisään, meille ojennettiin pussimaiset suojukset. Asetimme ne töppösten tavoin kenkiemme päälle. Niiden tarkoitus oli suojata näyttelytilojen hyvin hoidettuja puulattioita. Museo on yksityinen, joten sen perustaja toimi myös oppaanamme.

Karuselli pyöri ja musiikki soi

Aivan aluksi kokoonnuimme pienen karusellin luokse. Musiikin soidessa karuselli pyöri vinhaa vauhtia.

○ ○ ○

Opaspyysi minua taputtamaan oikein kovasti käsiäni yhteen.

Koska yritykseni epäonnistui, Jorma taputti pontevasti. Karuselli pysähtyi ja musiikki taukosi.

○ ○ ○

Jorma taputti uudelleen. Karuselli alkoi taas pyöriä ja musiikki soida.

Ilkikurinen ilme silmissään opas paljasti, että lattialla oli nappi. Hän paineli sitä jalallaan taputusten tahdissa.

○ ○ ○

Saksalaissyntyinen oppaamme osoittautui huvattoman hauskaksi mieheksi. (Hän oli hyvin hauska mies.) Hän tuntui olevan täysin soittimensa lumoissa. Hän riensi haltioissaan soittimelta toiselle. Tämän tästä opas tarttui käteeni ja taas mentiin.

SYKE

jatkuu seuraavalla sivulla

Hanuria voi soittaa mekaanisesti

Piano soi vain polkimia polkemalla. Isotorvinen gramofoni oli ensimmäisiä rahalla toimivia levyautomaatteja.

Museossa oli useita isoja ja pieniä kaappeja. Ne sisälsivät »pienen orkesterin». Yleisimpiä sävelmiä olivat iloiset marssit.

Vanha posetiivi soi edelleen mallikkaasti (hyvin).

Tiesitkö, että hanuriakin voi soittaa mekaanisesti?

Soittimien salaisuutena oli paperikela. Siinä oli nuottien tilalla reikiä. Koneen kyljessä oli kampi. Kun sitä veivasi, kela alkoi pyöriä ja sävelet sinkoilivat ilmoille.

Seinän kokoinen soittopeli

Seuraavaksi siirryimme yläkertaan. Valtaisan (suuren) huoneen yhtä seinää peitti iso kaappi. Se soitti »Tonava kaunoista».

Sielujeni silmissä näin kristallikruunujen valossa kylpevän tanssisalin. Naiset olivat pukeutuneet upeisiin iltapukuihin. Miehillä oli frakit. He keinuivat kauniin valssin tahdissa. Minä tietysti tanssin muiden mukana komean prinssin käsivarsilla.

Oli aika palata maan pinnalle. Mieleenpainuva museokierros oli päättynyt. Jotta nautinto olisi ollut täydellinen, poikkesimme museon Zeppelin-kahvilaan.

Söin saksalaista, täyteläisen makuista jäätelöä saksanpähkinöiden kera.

NAK:N PALSTA

Toimittanut: Tuula Hartikainen

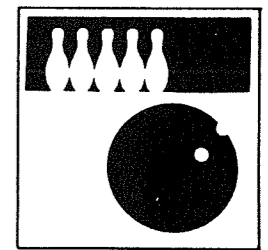
»IRLANTILAINEN SEIKKAILU» osa 2

»AKTIIVITOIMINTA» (harrasteet)

tsastimme 2 päivänä eri paikoissa. Jokaisen turvana oli taluttaja. Maasto oli vaihtelevaa, kukkulamaisemaa. Pelloilla kasvoi tuttuja keltaisia niittyleinikkejä ja noin 10 cm:n mittaisia päivänkakkaroita.

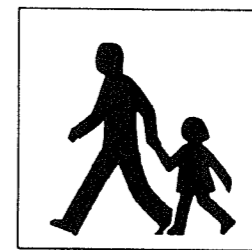

Ratsastimme

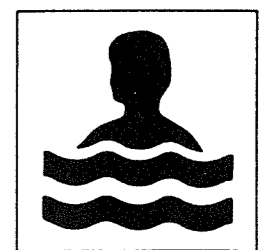

Keilailimme

Näköala avautui pitkän matkan päähän korkeimmilla paikoilla. Jotkut kukkulat olivat karuja. Niissä ei kasvanut mitään. Osa oli nurmea tai metsän tai pensaiden peittämää.

Kävelimme

Uimme

Keilailua oli myös ohjelmassa. Voi sitä iloa, kun kaikki keilat kaatuivat, kai vahingossa. Hihkaisuja ja voitoksia kuului tämän tästä.

Luistelimme

Kävely kukkuloilla, **uinti** hallissa tai **luistelu** jäähallissa olivat vaihtoehtoina ratsastukselle ja keilailulle.

jatkuu seuraavalla sivulla

NAK:N PALSTA

RETKEILYKOHTEET

Kylä kukkuloiden keskellä

Glendalough-nimiselle paikkakunnalle teimme retken sunnuntaina 12. 6. Siellä oli pieni hotelli, jonka lähellä oli myyntikojuja. Oli tilaisuus ostaa vaikkapa ihana, irlantilainen neule. Ne olivat käsin tehtyjä ja pehmoista villaa. Hinta oli noin 300 mk. Nurmikolla oli pöytäryhmiä.

Paikka tuntui olevan suosittu retkeilykohde.

1100-luvulla rakennetun kirkon jäännökset ja vanha hautausmaa erilaisine risteineen olivat nähtävyyksiä. Ympärillä kohoilivat mahtavat kukkulat. Enimmäkseen niitä peitti sakea metsä.

Kuva oikealla:
Vanhanaikainen,
irlantilainen
D-kirjain.
Löydätkö sen
koukeroiden
joukosta?

Dublin ja sen kummitukset

Tulimme Dubliniin jo pari päivää ennen ohjelma-viikon alkua. Kiertelimme kaupungilla. Kävimme monissa kaupoissa. Hinnat olivat kohtuulliset. Samalla saimme »makua» miljoona-kaupungin meiningistä (elämästä).

Hämmästyttävintä olivat ihmisten kadun ylitykset. Eipä siellä liikennevaloilla ollut paljoa merkitystä. Olipa katu miten moni-kaistainen tahansa, niin tietä ylittäviä ihmisiä oli siellä ja täällä. Suorastaan kauhulla katsoin sitä touhua. Me suomalaiset olimme melkein ainoat, jotka odottivat vihreitä valoja.

Dublinissa kävimme **Parlamenttitalossa**. Se teki vaikutuksen vanhanaikaisuudellaan ja tyylikkyydellään. Siellä oli paljon tauluja. Eräät kirjat olivat todella vanhoja ja tosi isoja. Mutta niiden ikää en enää muista.

NAK:N PALSTA

Malahide-linna oli kivinen linna. Siinä oli pyöreitä ja neliönmuotoisia torneja. Yhden huoneen seinä oli tehty pu-panelista (levystä). Levyssä oli kohokuvioita Raamatun kertomuksista. Linnan ruokasalissa oli tyylikalusteet ja paljon tauluja.

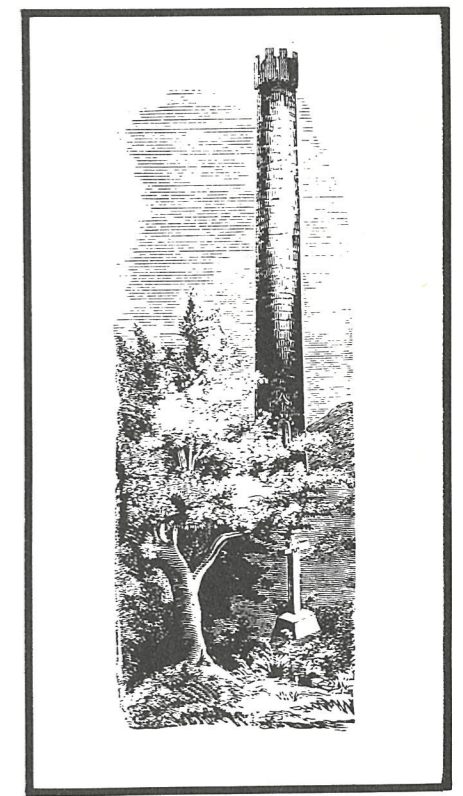
Lasten ja aikuisten makuuhuoneissa oli katos-sänkyjä, yöpukuja ja leluja. Nukenvaunut olivat takorautaa.

Salin nurkassa oli sala-käytävä, jota linnan kummituskin käyttää. Mutta meidän aikana sitä ei näkynyt ei kuulunut.

jatkuu seuraavassa numerossa

Sankarit, henget ja jumalat elävät irlantilaisissa tarinoissa. Kuvassa on yksi satu-hahmo.

Kuvassa on korkea, pyöreä torni ja vanha iso risti.

-LAHJAVIHJEITÄ

1. MARIA SIIRTOSEN RUNOT

Näkövammaisten sekakuoro »Kontrapunkti» on laulanut kasetille monta kaunista laulua.

Joukossa on myös Maria Siirtosen 2 runoa.

**Kasetti on joulutarjouksena.
Sen hinta on vain 35,—**

Voit tilata kasettia Näkövammaisten Kulttuuripalvelusta, puh. 90-738 133 tai osoitteella: Näkövammaisten Kulttuuripalvelu Mäkelänkatu 54 A 00510 Helsinki

3. PUULELUJA

Yhden puulelun hinta on 43,—

Lelut ovat kämmenen kokoisia Myytävänä on: karhu, lintu, jänis

Lelut on tehty visakoivusta, tavallisesta koivusta tai männystä. Ne ovat sileiksi hiottuja. Ne eivät ole lakattuja.

Voit tilata lelut Näkövammaisten keskusliiton apuvälineosastolta.

2. EVANKELIUMIKIRJA

Hinta on 150,—

Kirjassa on kaikki 4 evankeliumia. Ne on painettu isokirjoituksella. Kannet ovat nahkaa.

Voit tilata teoksen Näkövammaisten Keskusliiton apuvälineosastolta, puh. 90-7704 350 tai 90-7704 284 tai osoitteella: Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki.

KUUROSOKEIDEN TUKI ry:n MYYJÄISET

Perjantaina 25. 11. 1988
klo 10.00—14.00

Osoite: Mäkelänkatu 50, 1. kerros

- ★ Kirpputori
- ★ Arpajaiset ym.

Tervetuloa!

LAULETAAN

NIIN — KAUAN — —,

Kirjoittanut:
Ossi Rajala

Niin kauan minä tramppaan
tämän kylän raittia
minkä kenkäni pohjat kestää.

Niin kauan minä halaan
tämän maan tyttöjä
minkä minut käsivarret jaksaa.

Niin kauan minä kuljen
tämän talon leirejä
kunhan vain joku ne maksaa.

Niin kauan minä soitan
hanuria kuin sitä
kuulla vain joku jaksaa.

Niin kauan — niin kauan —
minä laulan rentoa rallia
kun joku vain muistaa,
ettei siitä tarvitse mitään maksaa.

